

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

25 iunie 2013

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache,

judecători – Ion Arhiliuc, Iurie Diaconu, Ghenadie Nicolaev și Elena Covalenco, cu participarea procurorului Dumitru Graur, interpretului Adriana Condrațcaia, avocaților Buliga Ion și Vasilisa Zaporojan și a inculpatului Bușovschi Roman a judecat în ședință publică recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Octavian Bodareu împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2012, în cauza penală în privința lui

Rotari Sorin Constantin, născut la 04 iulie 1982, originar din s. Călinești și domiciliat în or. Fălești, str. Ștefan Neaga 14, ap. 9, cetățean al Republicii Moldova

și

Bușovschi Roman Oleg, născut la 04 august 1985, originar și locuitor al or. Fălești, str. Ștefan Neaga 24/2, cetățean al Republicii Moldova.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. Instanța de fond din 04 aprilie 2011 - pînă la 07 octombrie 2011;
2. Curtea de Apel Bălți din 14 noiembrie - pînă la 14 decembrie 2011;
3. Curtea Supremă de Justiție din 14 martie - pînă la 08 mai 2012;
4. Curtea de Apel Bălți din 19 iunie - pînă la 14 noiembrie 2012;
5. Curtea Supremă de Justiție din 14 martie - pînă la 25 iunie 2013

Asupra recursului ordinar, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Fălești din 07 octombrie 2011 au fost condamnați:
 - Rotari Sorin, în baza art. 309¹ alin. (3) lit. c) Cod penal, la 6 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a desfășura o anumită activitate în organele M.A.I. ale R.M. pe un termen de 5 ani;
 - Bușovschi Roman, în baza art. 309¹ alin. (3) lit. c) Cod penal, la 5 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a desfășura o anumită activitate în organele M.A.I. ale R.M., pe un termen de 5 ani.

2. În fapt, instanța de fond a constatat că, Rotari Sorin, activînd în calitate de inspector al secției poliției criminale a CPR Fălești, fiind persoană cu funcție de răspundere, ca urmare a înțelegerii prealabile și împreună cu inculpatul Bușovschi Roman, care nu era persoană oficială dar care acționa cu titlu oficial și cu acordul tacit al primului, la 14.08.2010, în jurul orei 22:00-22:30, intenționat, i-au provocat lui Vatamanu Anatolie, dureri, suferințe puternice fizice și psihice, cu scopul de a-l pedepsi pentru certurile familiale care acesta le-a comis în ziua nominalizată, fapt pentru care, membrii familiei acestuia au contactat CPR Fălești, în următoarele circumstanțe: la ora și data nominalizată, inculpații împreună cu șeful de post din s.

Sărata Veche, r-nul Făleşti, Potîng Alexandru (în privința căruia urmărirea penală a fost încetată în lipsa elementelor infracțiunii prin ordonanța din 21.03.2011), la inițiativa ultimului, din or. Făleşti, cu automobilul personal al primului de model „Mercedes 260,, cu nr./î C IP 888, culoarea albă, s-au deplasat la domiciliul lui Vatamanu A. din s. Sărata Nouă , r-nul Făleşti pentru a verifica înștiințarea primită în CPR Făleşti de la o rudă a acestuia privind purtarea agresivă. Intrînd în casa familiei Vatamanu, inculpații Rotari S. și Bușovschi R., i-au aplicat mai multe lovituri cu picioarele în regiunea toracico-abdominală, cauzîndu-i victimei leziuni corporale medii, cu dereglarea sănătății de lungă durată. După evenimentele descrise inculpații Rotari S. și Bușovschi R. i-au răsucit mîinile la spate și, numai în albituri, l-au urcat în portbagaj. Cînd a insistat să i se transmită hainele, inculpatul Bușovschi R., l-a lovit cu pumnul în față și a închis ușa portbagajului. În timpul deplasării, automobilul, a staționat de cîteva ori și inculpatul Bușovschi R., deschidea ușa portbagajului, îi zicea victimei, să mai tragă aer, îl lovea în față și apoi închidea din nou ușa. În scurt timp automobilul s-a oprit, inculpații Rotari S. și Bușovschi R., au apucat de mîni și picioare victima, l-au aruncat la pămînt și asupra i-au aruncat hainele, spunîndu-i să aștepte acolo pînă vin ei după el. Potîng Alexandru fiind prezent, însă nu a întreprins nici o acțiune. După aceasta toți ei s-au urcat în automobil și au plecat.

3. Avocații Culcițchi Ghenadie și Pralea Grigore, în numele inculpaților Rotari Sorin și Bușovschi Roman și inculpatul Rotari Sorin, au contestat cu apel sentința nominalizată, prin care:

3.1. Avocatul Culcițchi Ghenadie a solicitat casarea sentinței instanței de fond, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, potrivit căreia Rotari Sorin și Bușovschi Roman să fie achitați.

În susținerea cerințelor sale, apelantul a invocat că, instanța de fond nu a ținut cont de persoana victimei Vatamanu A., care se caracterizează negativ. În cadrul audierilor în calitate de parte vătămată, depunînd jurămîntul și fiind prevenit despre răspunderea penală pentru declarații false, acesta a indicat că, fiind în stare de ebrietate și dorind să bea apă, s-a poticnit, a căzut jos lîngă fîntînă, simțind durere în cutia toracică pe dreapta. Anterior acesta a depus alte declarații precum că, datorită relațiilor ostile și dorința de a se răzbuna pe Rotari S. și Bușovschi R., a declarat că a fost maltratată de ei, fapt confirmat de martorii Vatamanu V., Hărbălău E. și Vatamanu N. - rude apropiate a acestuia, iar martorii Cosovan V. , Celan L., Eftimiță O., Cheptea I. și Ilinițchi I. despre cele întîmplate au aflat de la partea vătămată.

Totodată, apelantul a susținut că, partea vătămată, acționînd în interes material, la 17.11.2010, a primit de la Rotari S., suma de 2.000 dolari SUA, primul invoca-se că poate influența procurorii, în legătură cu care fapt a fost reținut, ulterior condamnat în baza art. 326 alin. (1) Cod penal, astfel, avocatul a pledat întru nevinovăția inculpaților.

3.2 Avocatul Pralea Grigore a solicitat casarea sentinței instanței de fond, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărîri prin care Rotari S. și Bușovschi R. să fie achitați.

3.3. Inculpatul Rotari Sorin a solicitat rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie achitat de sub învinuirea pentru comiterea infracțiunii încriminate.

În motivarea apelului, inculpatul a susținut că, nu a săvârșit nici o acțiune de tortură în privința victimei Vatamanu A., argumentându-și versiunea sa prin faptul că, a existat un interes al procurorilor, care cu executarea presiunilor asupra părții vătămate, au organizat cauza penală, iar ulterior a fost condamnat ilegal.

Apelantul a invocat că, în cursul urmăririi penale, cât și în cadrul judecării cauzei, procurorii și instanța de fond au încălcat prevederile art. 52, 274, 275, 384 și 385 CPP, menționând că, la 23.08.2010 a fost scos de sub urmărire penală, iar la 17.11.2010 a fost încetată urmărirea penală pe aceeași faptă, în ambele cazuri ordonanțele emise fiind anulate ilegal. Mai mult, procurorii nu aveau nici un temei pentru anularea acestor ordonanțe, deoarece partea vătămată Vatamanu A. a depus o cerere de încetare a urmăririi penale, că nu a fost torturat, a făcut cu bună știință un denunț fals.

Mai mult, inculpatul a invocat în apel, că la judecarea cauzei instanța de fond nu a ținut cont de aceste circumstanțe și contrar prevederilor art. 90 Cod de procedură penală, a pus la baza sentinței de condamnare declarațiile martorilor Vatamanu N., Vatamanu V., Vatamanu N., Hîrbălău E. și Eftimiță O., rude apropiate ale părții vătămate, cât și raportul de expertiză medico-legală, ce prezintă îndoieli.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 decembrie 2011, au fost admise apelurile, casată total sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre potrivit modului stabilit pentru instanță, potrivit căreia, s-a încetat procesul penal privind învinuirea inculpaților Rotari Sorin și Bușovschi Roman de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 309¹ alin. (3) lit. c) Cod penal în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală.

La adoptarea soluției date, instanța de apel a statuat că, organul de urmărire penală și instanța de fond nu au ținut cont de prevederile art. 22 CPP care stipulează că nimeni nu poate fi urmărit de organele de urmărire penală, judecat sau pedepsit de instanța de judecată de mai multe ori pentru aceeași faptă.

De asemenea instanța de apel a menționat că, scoaterea de sub urmărirea penală sau încetarea urmăririi penale împiedică punerea repetată sub învinuire a aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii au afectat hotărîrea respectivă, explicînd și faptul că pe parcursul urmăririi penale cauza penală a fost încetată cu scoaterea lui Rotari Sorin de sub urmărirea penală, apoi aceasta reluată în baza ordonanței Prim-adjunctului Procurorului General din 22 noiembrie 2010, acestea fiind temei de încetarea a procesului penal.

5. Procurorul, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a contestat cu recurs ordinar decizia instanței de apel, solicitînd casarea acesteia, cu menținerea în vigoare a sentinței instanței de fond.

În susținerea cerințelor sale, procurorul recurent a invocat că nu este de acord cu soluția instanței de apel, că reluarea urmăririi penale nicidecum n-a presupus urmărirea repetată a aceiași persoane, deoarece sunt în prezența uneia și aceleiași urmăririi penale, desfășurate în cadrul aceluiași proces penal, care, de fapt, nu a fost pornită din nou, repetat, ci doar reluată, mai mult, procedura reluată nu este altceva decît continuarea primei proceduri, iar o astfel de situație nu contravine principiului „*non bis in idem*”.

Un alt argument invocat în recurs se referă la ordonanța emisă de Prim-adjunctul Procurorului General, Pîntea A., din 22 noiembrie 2010, care în opinia recurentului, a fost adoptată și motivată în baza art. 287 alin. (1) CPP, unde în partea descriptivă a acesteia s-a indicat expres motivul anulării și anume că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea deciziei de încetare a urmăririi penale, temei prevăzut nemijlocit la alin. (1) al art. 287 Cod de procedură penală.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, din 08 mai 2012, a fost admis recursul declarat de procuror, casată total decizia instanței de apel și dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță într-un alt complet de judecată.

6.1. În motivarea soluției adoptate instanța de recurs a conchis că, din partea descriptivă a deciziei instanței de apel a rezultat că temeiul de casare a sentinței instanței de fond cu pronunțarea unei noi soluții de încetare a procesului penal, constă în faptul că pe parcursul urmăririi penale cauza penală a fost încetată cu scoaterea lui Rotari S. de sub urmărirea penală, apoi aceasta reluată în baza ordonanței Prim-adjunctului Procurorului General din 22 noiembrie 2010.

În sprijinul acestei concluzii s-a făcut referință la actele procedurale, adoptate de procurori, cum au urmat:

- ordonanțele de refuz în pornirea urmăririi penale din 23.08.2010 și de anulare a acesteia cu obligarea efectuării controlului suplimentar din 28.09.2010;

- ordonanța procurorului de pornire a urmăririi penale pe faptul maltratării lui Vatamanu A., în baza art. 328 alin.(2) lit. a) Cod penal;

- ordonanța procurorului din 17.11.2010 privind încetarea urmăririi penale și scoaterea lui Rotari Sorin de sub urmărirea penală;

- ordonanța Prim-adjunctului Procurorului General din 22.11.2010 privind anularea ordonanței din 17.11.2010 și dispunerea reluării urmăririi penale.

6.2. Totodată Colegiul penal lărgit, verificînd procesul verbal al ședinței instanței de fond, a statuat că, actele procedurale, nominalizate, nu au fost obiect de administrare în ședință. Nici una din părțile procesului penal, inclusiv partea apărării, nu au solicitat instanței ca careva din acestea să fie cercetate în ordinea prevăzută de art. 373 CPP, precum nu s-a pus în atenția părților chestiunea de a se discuta în ședință documentele respective, nici din inițiativa instanței de judecată, iar partea apărării nu a invocat în ședința primei instanțe careva motive referitor la reluarea urmăririi penale în aspectul că aceasta sa efectuat ilegal, astfel că asupra problemei în cauză, instanța de fond nu a tras careva concluzii, care să fi dat temeiuri de-a fi atacate în ordine de apel.

Astfel, Colegiul penal lărgit a conchis că, instanța de apel a încălcat dreptul procurorului, ca parte a procesului penal, de a se expune asupra legalității ordonanțelor de pornire, de încetare și de reluare a urmăririi penale în privința inculpatului Rotari Sorin, fapt prin care a comis o eroare de drept procedural, reglementată de prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume, motivele prin care instanța de apel și-a întemeiat soluția, nu au rezultat din materialele dosarului.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2012, au fost admise apelurile declarate de avocații Culcițchi Ghenadie, Pralea Roman în numele inculpaților Rotari Sorin și Bușovschi Roman și de inculpatul Rotari Sorin, casată total sentința instanței de fond și pronunțată o nouă hotărîre potrivit căreia, în

baza art. 391 alin. (1) pct. 5), 6), CPP, a fost încetat procesul penal în privința inculpaților Rotari Sorin și Bușovschi Roman, învinuiți de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 309¹ alin. (3) lit. c) Cod penal.

7.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că, în privința inculpaților există o hotărîre a organului de urmărire penală, privind scoaterea de sub urmărire penală pentru aceleași fapte.

Astfel, prin prisma prevederilor art. 332 alin.(1) Cod de procedură penală, instanța de apel a conchis că, în cazul în care pe parcursul judecării cauzei, s-a constatat vreun temei prevăzut de art. 275 pct. 5)- 9), 285 alin. (1) p. 1), 2), 4), 5) CPP, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

7.2. Totodată, instanța de apel, a analizat următoarele acte procedurale: ordonanțele de refuz în pornirea urmăririi penale din 23.08.2010 și de anulare a acesteia cu obligarea efectuării controlului suplimentar din 28.09.2010; ordonanța procurorului de pornire a urmăririi penale pe faptul maltratării lui Vatamanu Anatolie în baza art. 328 alin.(2) lit. a) Cod penal; ordonanța procurorului din 17.11.2010 privind încetarea urmăririi penale și scoaterea lui Rotari Sorin de sub urmărirea penală; ordonanța Prim-adjunctului Procurorului General din 22.11.2010 privind anularea ordonanței din 17.11.2010 și dispunerea reluării urmăririi penale, - statuînd că, acestea au fost adoptate cu un șir de încălcări și derogări de la cadrul legal, asupra cărora instanța de fond nici nu s-a expus.

În acest sens, instanța de apel, indică că ordonanța Prim-adjunctului Procurorului General din 22.11.2010, privind anularea ordonanței din 17.11.2010 de încetare a urmăririi penale și dispunerea reluării urmăririi penale, în baza art. 52 alin. (1) pct.2) , 6), 7), alin.(2) pct.2), alin. (4), art. 255, 259 și 287 CPP, nu conține vreun temei prevăzut de legislație, care exhaustiv, ar fi un suport pentru adoptarea unei astfel de hotărîri, care a fost justificată doar prin faptul „*efectuării superficiale și unilaterale a urmăririi penale*”.

Astfel, instanța de apel, a conchis că în conformitate cu Hotărîrea nr.26 din 23.XI.2010 a Curții Constituționale a Republicii Moldova, asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art.63 din Codul de procedură penală, reluarea urmăririi penale se admite numai dacă „*fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sînt de natură să afecteze hotărîrea pronunțată*”, însă din dispozitivul ordonanței din 22.11.2010, a fost dispusă anularea parțială a ordonanței din 17.11.2010, adică doar în latura încetării urmăririi penale.

Mai mult, instanța de apel a reținut, că potrivit prevederilor art. 65 alin. (4) CPP persoana nu poate avea calitatea de învinuit din momentul cînd în privința ei a fost încetat procesul penal sau a fost scoasă de sub urmărirea penală, astfel, odată ce Rotari Sorin a fost scos de sub urmărirea penală, organul de urmărire penală era în imposibilitate legală de a-l pune pe Bușovschi Roman sub învinuire.

La fel, instanța de apel, a mai menționat și faptul că, la 12.11.2010 Bușovschi Roman a fost audiat în calitate de martor, însă ulterior contrar prevederilor art. 63 alin. (7), acestuia i-a fost atribuită calitatea de bănuit și învinuit.

8. Procurorul, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) CPP a contestat cu recurs ordinar decizia instanței de apel, solicitînd casarea acesteia, cu menținerea sentinței instanței de fond fără modificări.

8.1. În motivarea recursului, acuzatorul de stat a invocat că, instanța de apel și-a motivat soluția prin faptul că în privința inculpaților, există o hotărîre a organului de urmărire penală, privind scoaterea de sub urmărire penală pentru aceleași fapte și, referindu-se la art. 332 alin.(1) CPP, a conchis că, în cazul în care pe parcursul judecării cauzei s-a constatat vreun temei prevăzut de art. 275 pct. 5) - 9), 285 alin. (1) pct. 1), 2), 4), 5) CPP, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă, - prevederi care, prin Legea nr.66 din 05.04.2012, în vigoare din 27.10.2012, au fost excluse.

Totodată, recurentul a invocat că instanța de apel, neîntemeiat a indicat că au fost încălcate prevederile art. 22 Cod de procedură penală și art. 4 din Protocolul nr. 7 a Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului.

În opinia recurentului, procedura reluată nu este altceva decît continuarea primei proceduri și o astfel de situație nu contravine principiului „non bis in idem” conform practicii CEDO, susținînd în continuare că ordonanța Prim-adjunctului Procurorului General din 22.11.2010, privind anularea ordonanței din 17.11.2010 și dispunerea reluării urmăririi penale a fost adoptată și motivată conform prevederilor art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală.

Sub acest aspect, acuzatorul de stat a mai invocat, precum că dispozițiile alin. (4) al art. 287 CPP, sunt aplicabile situațiilor cînd ordonanțele de încetare a urmăririi penale sunt adoptate legal, în cazul dat în motivarea ordonanței din 22.11.2010, caracterul legal fiind exclus.

8.2. Un alt argument invocat în recurs se referă la faptul că instanța de apel, nu a ținut cont de prevederile art. 52 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, ce oferă dreptul procurorului ierarhic superior de a anula actele ilegale ale procurorului ierarhic inferior. Totodată, a opinat că, instanța de apel, a ignorat totalmente prevederile art. 251 alin. (4) cod de procedură penală.

Astfel, din materialele cauzei penale, rezultă că nici la terminarea urmăririi penale, nici în instanța de fond, nici în apelurile înaintate de inculpații Rotari Sorin și Bușovschi Roman și apărătorii săi, nu a fost invocată ilegalitatea ordonanței primului-adjunct al Procurorului General Pîntea A. din 22.11.2010, și nici faptul că prin aceasta li s-au încălcat careva drepturi, acestea pledînd nevinoveți și solicitînd o hotărîre de achitare. Doar, după emiterea deciziei Colegiului penal al CSJ din 08 mai 2012, prin care s-a dispus rejudecarea cauzei, inculpații și apărătorul acestora și-au modificat cerințele, solicitînd încetarea procesului penal.

9. Verificînd argumentele recursului ordinar declarat de procuror în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit consideră că acestea urmează a fi admis, din următoarele motive.

9.1. Conform pct. 6) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală, o hotărîre a instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept în cazul cînd instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, - temei care își găsește reflectare în decizia contestată.

Reieșind din prevederile art. 414 CPP, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau

cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției.

În corespundere cu pct.14 din Hotărârea Plenului CSJ din 12.12.2005 “*Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*”, chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel sînt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual, penal au fost corect aplicate, dacă pedeapsa corect a fost individualizată.

Potrivit pct.7 al Hotărîrii Plenului CSJ a RM din 26.12.2000, nr.27 “*Cu privire la practica de examinare a cauzelor penale în ordine de recurs*”, este specificat, că instanța de recurs controlează, dacă s-a aplicat corect dreptul față de faptele constatate de către prima instanță și instanța de apel, dacă faptele au fost constatate, respectîndu-se normele de drept material sau procesual.

9.2. Din conținutul deciziei instanței de apel, se evidențiază că, aceste prevederi legale nu au fost îndeplinite, astfel, hotărîrea adoptată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția de încetare a procesului penal, totodată instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apelurile părții apărării referitor la nevinovăția inculpaților.

În acest context, se relevă că instanța de apel, casînd total sentința Judecătorei Fălești din 07.10.2011 și, pronunțînd o nouă hotărîre potrivit căreia, în baza art. 391 alin. (1) pct. 5), 6), Cod de procedură penală, a fost încetat procesul penal în privința inculpaților Rotari Sorin și Bușovschi Roman, învinuiți de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 309¹ alin. (3) lit.c) Cod penal, și-a motivat soluția reieșind din faptul că, -

a). Ordonanța Prim-adjunctului Procurorului General din 22.11.2010, privind anularea ordonanței din 17.11.2010 și dispunerea reluării urmăririi penale, în baza art. 52 alin. (1) pct.2), 6), 7), alin. (2) pct. 2), alin. (4), art. 255, 259 și 287 Cod de procedură penală, este una ilegală, deoarece nu cuprinde nici un temei prevăzut de legislație, care exhaustiv, ar fi un suport pentru adoptarea unei astfel de hotărîri, fiind justificată doar prin faptul „efectuării superficiale și unilaterale a urmăririi penale”;

b). În conformitate cu Hotărîrea nr.26 din 23.XI.2010 a Curții Constituționale a Republicii Moldova, asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art.63 din Codul de procedură penală, reluarea urmăririi penale se admite numai dacă „fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sînt de natură să afecteze hotărîrea pronunțată”, însă din dispozitivul ordonanței din 22.11.2010, a fost dispusă anularea parțială a ordonanței din 17.11.2010, adică doar în latura încetării urmăririi penale;

c). Potrivit prevederilor art. 65 alin. (4) CPP, persoana nu poate avea calitatea de învinuit din momentul cînd în privința ei a fost încetat procesul penal sau a fost scoasă de sub urmărirea penală, astfel, odată ce Rotari Sorin a fost scos de sub urmărirea penală, organul de urmărire penală era în imposibilitate legală de a-l pune pe Bușovschi Roman sub învinuire;

d). La 12.11.2010 Bușovschi Roman a fost audiat în calitate de martor, însă ulterior contrar prevederilor art. 63 alin. (7), acestuia i-a fost atribuită calitatea de bănuit și învinuit.

Colegiul penal lărgit, analizând presupusele încălcări a legii procesuale penale enunțate supra, conchide că instanța de apel formal a aplicat prevederile pct. 5), 6) alin. (1) art.391 CPP, indicînd că, - „*există o hotărîre a organului de urmărire penală, privind scoaterea inculpaților de sub urmărire penală pentru aceleași fapte; există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală*”.

Colegiul penal lărgit menționează că, circumstanțele care exclud urmărirea penală sunt prevăzute la art.275 Cod de procedură penală, iar la etapa judecării cauzei în instanța de judecată, procedura de încetare a procesului penal este reglementată de prevederile art.332 Cod de procedură penală.

În Codul de procedură penală, TITLUL II, Capitolul III, Secțiunea a 4-a „**Deliberarea și adoptarea sentinței**”, la art. 384 legiuitorul a stipulat că instanța de judecată hotărînd asupra învinuirii înaintate inculpatului, poate adopta una din trei tipuri de sentință, - **de condamnare, de achitare sau de încetare** a procesului penal.

La art.391 CPP, sunt specificate cazurile în care se adoptă sentința de încetare a procesului penal, astfel legiuitorul a reglementat concret cazurile de încetare a procesului penal și numai în pct. 6) se face trimitere la o normă de blanchetă - „*există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală*”.

Or, pct. 6) repetă conținutul pct. 9) al art. 275 CPP, - circumstanțele care exclud urmărirea penală, însă cu o importanță de concretizare, și anume că acele circumstanțe care exclud sau condiționează desfășurarea urmăririi penale, trebuie să fie „**prevăzute de lege**”. Astfel de situații de drept pot exista atunci cînd instanța de judecată v-a constata că persoana pusă sub învinuire de săvîrșirea infracțiunilor prevăzute de art. 165 alin. (4) Cod penal sau art. 206 alin. (4) Cod penal, - este victima traficului de ființe umane, ori infracțiunea este săvîrșită de reprezentanții corpului diplomatic ai statelor străine sau de alte persoane care, potrivit art. 11 alin. (4) Cod penal, nu se supun jurisdicției penale a Republicii Moldova.

Prin existența altor circumstanțe, care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală, pot fi reținute și cazurile prevăzute de art. 57-58, art. 217 alin. (5), art. 325 alin. (4) Cod penal, care prevăd expres liberarea persoanei de răspundere penală în cazul prezenței anumitor circumstanțe.

Așa fiind, noțiunea de „**alte circumstanțe**”, prevăzută la pct. 6) alin. (1) art.391 CPP, urmează a fi interpretată numai în sensul „**circumstanțelor prevăzute de lege**”, a se vedea textul legal, pct. 5) art. 275 CPP, - „... *există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală*”.

Prin urmare, presupusele încălcări a legii procesuale penale constatate de instanța de apel, enunțate supra, nu cad sub incidența „**altor circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală**”, prevăzute de art.391 alin.(1) pct.6) CPP.

9.3. La fel, conform alin.(4) al art.251 Cod de procedură penală, încălcarea oricărei altei prevederi legale decît cele prevăzute în alin.(2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii - cînd partea este prezentă, sau la

terminarea urmăririi penale - când partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.

Din actele cauzei rezultă că, la terminarea urmăririi penale, când inculpații Rotari Sorin și Bușovschi Roman au luat cunoștință de materialele dosarului în prezența apărătorilor, aceștia n-au invocat despre nulitatea actelor procedurale efectuate pe parcursul urmăririi penale, ceea ce prezumă că au fost de acord cu legalitatea acestor acte procedurale.

Totodată, Colegiul penal lărgit, menționează că procesul penal include mai multe faze și potrivit art.64, 65, 66 CPP bănuitul, învinuitul, inculpatul la fiecare fază a urmăririi penale ori a judecării cauzei dispune de un șir de drepturi și obligații. Astfel, conform art.64 alin.(2) pct.19) CPP bănuții (*la caz Rotari Sorin și Bușovschi Roman*) au avut dreptul să atace, în modul prevăzut de lege, - art.313 CPP, acțiunile și hotărârile organului de urmărire penală. Acest drept, conform pct.27 alin.(2) art.66 CPP, li s-au păstrat și dispuneau de el și atunci când au avut calitatea de învinuiți apoi și de inculpați. Nici la una din aceste faze a procesului penal Rotari Sorin și Bușovschi Roman și nici apărătorii acestora, nu au atacat cu plângeri în modul stabilit de lege, actele procedurale, privitor la calitatea de bănuit, învinuit.

În acest context, se observă că, instanța de apel, a trecut cu vederea și faptul că, inculpații Rotari Sorin și Bușovschi Roman n-au atacat ordonanța Prim-adjunctului Procurorului General din 22.11.2010, privind anularea ordonanței din 17.11.2010 cu dispunerea reluării urmăririi penale, - la Procurorul General și, ulterior în ordinea art.313 CPP la judecătorul de instrucție.

9.4. Cu referire la Hotărârea Curții Constituționale nr. 26 *“Privind declararea neconstituțională a aliniatului (6) al art.63 Cod de procedură penală”*, instanța de recurs menționează că această hotărâre a fost adoptată la **23.XI.2010**, adică după emiterea ordonanței Prim-adjunctului Procurorului General din **22.11.2010**. Potrivit prevederilor art. 28 alin. (2) al Legii cu privire la Curtea Constituțională, - *„Actele normative sau unele părți ale acestora declarate neconstituționale devin nule și nu se aplica din momentul adoptării hotărârii respective a Curții Constituționale”*. Adică, efectele recunoașterii neconstituționalității unor acte normative, se răsfrâng asupra situațiilor de fapt, nu de la momentul stabilirii circumstanțelor de drept, ci din momentul adoptării textului legal pus în discuție. În acest context, de rînd cu normele enunțate, este relevantă și practica Curții Supreme de Justiție în cauza penală nr. 4-Ire-70/2011.

Această stare de lucruri, pentru instanța de apel era evidentă, astfel că dacă considera că s-au comis careva încălcări a drepturilor inculpaților, urma să verifice care a fost motivul că aceștia nu s-au folosit de dreptul de a ataca în instanța de judecată acțiunile ori actele organului de urmărire penală la etapa corespunzătoare, ca după caz să fie reparate.

În asemenea situații este rezonabil de a se ține seamă și de prevederile art.230 CPP cu privire la noțiunea de termene procedurale și consecințele nerespectării lor, - în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Pe cale de consecință, se consideră ca fiind greșită și concluzia instanței de apel, precum că – „... probele care au fost administrate și examinate în instanța de fond, urmează a fi considerate ca lovite de nulitate și nu pot fi puse la baza sentinței de condamnare.”

9.5. Se constată ca fiind greșită și soluția instanței de apel, adoptată prin prisma pct.5) art.391 CPP, precum că –

“Potrivit prevederilor art. 65 alin. (4) CPP persoana nu poate avea calitatea de învinuit din momentul când în privința ei a fost încetat procesul penal sau a fost scoasă de sub urmărirea penală, astfel, odată ce Rotari Sorin a fost scos de sub urmărirea penală, organul de urmărire penală era în imposibilitate legală de a-l pune pe Bușovschi Roman sub învinuire”.

În acest context, Colegiul penal lărgit, menționează că prin ordonanța Prim-adjunctului Procurorului General din 22.11.2010, a fost anulată total ordonanța procurorului ierarhic inferior privind încetarea urmăririi penale și scoaterea lui Rotari Sorin de sub urmărirea penală din 17.11.2010 cu dispunerea reluării urmăririi penale, iar ulterior prin ordonanța procurorului din 17.12.2010 Rotari Sorin a fost pus sub învinuire, incriminându-i-se săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.309/1 alin.(3) lit.c) Cod penal.

În consecință, Colegiul penal lărgit, consideră că eroarea comisă în speță referitor la interpretarea cazurilor prescrise de pct. 5) și 6) alin. (1) art. 391 Cod de procedură penală, se cuprinde în pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, este temei de recurs și, deoarece nu poate fi corectată de instanța de recurs, astfel se impune soluția de casare a deciziei și trimiterea cauzei la rejudecare, unde instanța de apel, are obligația să verifice motivele apelurilor declarate, în care se contestă vinovăția inculpaților (*vol.III, f.d. 135-137; 138-142; 151, - apelurile avocaților și inculpaților*), și cu respectarea prevederilor art. 414 - 417 Cod de procedură penală va pronunța o hotărâre care să fie legală și întemeiată.

10. În conformitate cu art. 434 și 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Octavian Bodareu, casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 14 noiembrie 2012, în cauza penală în privința lui **Rotari Sorin Constantin** și **Bușovschi Roman Oleg** și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Pronunțată integral la 09 iulie 2013.

Președinte

Judecători

Petru Ursache

Ion Arhiliuc

Iurie Diaconu

Ghenadie Nicolaev

Elena Covalenco